

«11» квітня 2022 р.

№ 64

Інформаційна довідка

щодо роботи закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку з тимчасово переселеними дітьми та їхніми батьками у Вінницькій, Волинській, Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській, Рівненській, Тернопільській, Чернівецькій, Хмельницькій областях

Заклади позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку під час воєнного стану організовують і проводять освітній процес за змішаною формою навчання. Позашкільники активно впроваджують новітні форми навчання і виховання як зі своїми вихованцями, так і з дітьми, які евакуйовані з районів проведення бойових дій.

Свої заняття педагоги адаптують до умов сьогодення, пропонують вихованцям майстер-класи, вікторини, віртуальні подорожі, мультимедійні презентаційні меседжі, пізнавальні фільми, екскурсії, здійснення спільної проєктної та дослідницької діяльності, а також участь у спільних природоохоронних акціях, зокрема посадці плодкових та декоративних дерев і кущів; очищення берегів водойм та зелених зон від сміття, проведення фенологічних, наразі, весняних спостережень за довкіллям, виконання посильних для дітей практичних заходів з благоустрою своїх закладів та прилеглих територій.

Педагоги-позашкільники, спілкуючись між собою засобами зв'язку, через огляд сайтів, у групах в електронній мережі, обмінюються досвідом, пропонують і організовують активну роботу з вихованцями, створюючи навчальні робочі групи й програми через онлайн-зустрічі, соціальні спільноти Вайбер, онлайн платформу ZOOM та MEET.

Зважаючи на брак можливості належних комунікацій, не простий психоемоційний стан в еколого-натуралістичних центрах, станціях юних натуралістів організовуються надзвичайно важливі, особливо для тимчасово переселених дітей, психолого-емоційні тематичні заняття, різнопланові тренінги. Особливо вагомими для релаксації є профілактика зменшення наслідків стресів на базах кутків живої природи, де діти переселенців, спілкуючись із їхніми мешканцями проходять психологічну реабілітацію, навчаються розрізняти тваринок за зовнішніми ознаками, розміром, забарвленням та звичками, спостерігають за поведінкою, годують нових улюбленців. Педагоги відзначають, що, проводячи свій час з рослинами і

тваринами, не тільки діти, а й їхні батьки відволікаються від пережитого, хоч на трішки вгамовують страх, забувають про жахіття війни.

Так, щодня, починаючи з 21.03.2022 року педагогами **Закарпатського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (ЗОЕНЦ)** проводиться навчально-виховна робота із дітьми віком від 5 до 17 років вимушено переселених осіб із Харківської, Київської, Чернігівської, Сумської, Вінницької, Запорізької, Миколаївської, Житомирської, Донецької областей. Заняття проводяться на базі творчих лабораторій закладу: в кутку живої природи, пташнику, дендропарку, навчально-декоративній водоймі, в «Зелених класах», у відеостудії «Дивосвіт», а також в Закарпатській обласній бібліотеці для дітей та юнацтва, природничо-гуманітарному коледжі, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», закладах загальної середньої освіти м. Ужгород № 2, 6, 11, 19. Проводиться робота з переселенцями і педагогами ЗОЕНЦ та філій, які працюють в області, зокрема, в Приборжавському закладі культури «Баді-Хаб», Центрі надання культурних послуг с. Колочава, Білківського ЗЗСО I – III ступенів, Кіреській ЗОШ I ступеня Хустського району, в приміщеннях, у яких тимчасово проживають родини переселенців.

Заняття вже проведено з наступних тем:

- «Ліси – багатство нашої держави»;
- «Вивчаємо першоцвіти екоцентру»;
- «Збережемо первоцвіти Закарпаття!»;
- Бережи природу, і вона подарує тобі здоров'я! В цьому переконалися діти переселенців на занятті в Ужгородському Підзамковому парку;
- «Весна на Закарпатті»;
- «Рослини навесні. Ранньоквітучі рослини»;
- «Рослини весни» з проведенням майстер класу з виготовлення вітальної листівки «Весняна квіточка рідній матері»
- Знайомство через об'єкти.
- До Всесвітнього дня водних ресурсів:
 - «Якщо є магія на цій планеті, вона міститься у воді»;
 - Практична акція із очищення берегів річки Ріка;
- До Міжнародного дня птахів:
 - «Птахи юннатівського дендропарку»;
 - «Птахи приносять на крилах весну» із майстер-класом з виготовлення аплікації;
 - «Птахи Ужгородського замку». Захід проведено спільно із Закарпатським обласним краєзнавчим музеєм ім. Т. Легоцького. Про захід вихованцями відеостудії «Дивосвіт» виготовлено телерепортаж, який виставлено в ютубі за посиланням: <https://www.youtube.com/watch?v=Phx8X3A42zM>

Вагоме місце в роботі з молоддю в ЗОЕНЦ й надалі посідає національно-патріотичне виховання, реалізуючи яке, проводяться наступні заходи:

- Флешмоб «Віримо у перемогу України». Флешмоб дітей Закарпаття у Воловецькій філії ЗОЕНЦ «Арніка». Посилання в ютубі: <https://www.youtube.com/watch?v=9W1vnDwZftA>

- Заняття «Перлини Срібної Землі»;

- майстер-клас з «Виготовлення янголів-оберегів для воїнів Збройних сил України»;
- майстер-класи з «Виготовлення писанки-зернівки».

До Всесвітнього дня здоров'я проведено:

- Бесіду з практичними елементами «Корисна і шкідлива їжа»;
- «Веселі юннатівські старти»;
- Квест «Ми – за здоровий спосіб життя!».

Педагоги ЗОЕНЦ разом з дітьми переселенців, які проживають безпосередньо в закладі постійно проводять заняття у кутку живої природи та доглядають за тваринками. Про позитивну роль цих занять вказано вище.

Для юннатів та дітей вимушених переселенців із Харківського державного біотехнологічного університету проведено екскурсію у лікувально-оздоровчий заклад «Малютко» Ужгородського району. Тут діти ознайомилися із мешканцями тваринного комплексу – кіньми, особливостями їх утримання. Під час екскурсії спостерігали за весняними явищами в природі. Так діти отримали психологічну підтримку методом іпотерапії.

8 квітня 2022 року працівники ЗОЕНЦ разом з вимушеними переселенцями із Харкова взяли активну участь в акції з благоустрою території та посадці дерев. Спільно прибрали дендропарк екоцентру, посадили два саджанці павловнії, впорядковували рокарій, альпійські гірки та квітники. Телерепортаж з акції виставлено в ютубі та на сайті ЗОЕНЦ за посиланням <https://zoenc-edukit.uz.ua/>; <https://www.youtube.com/watch?v=ХОЕQQJTQjYU>

На сайті та на сторінці «ЗОЕНЦ інформ» у фейсбук, а також у вайбергрупі «Позашкілля МОН» розміщується вся інформація про освітню роботу ЗОЕНЦ з вимушеними переселенцями.

Також педагоги долучаються до волонтерського руху: допомагають плести захисні сітки, готувати й розносити їжу тощо.

Значна навчально-виховна робота проводиться і у Воловецькій філії ЗОЕНЦ – «Арніці». Тут цілодобово проживають переселенці з Ніжинського центру соціально-психологічної реабілітації дітей (СПРД) та Центру соціально-психологічної реабілітації дітей Служби у справах дітей Чернігівської обласної військової адміністрації (с. Хмільниця Чернігівського району).

Педагогами та практичним психологом філії разом з працівниками центрів СПРД організовано змістовний відпочинок.

Найбільше для дітей проводяться творчі заняття: малювання, ліплення, виготовлення аплікацій. Великий заряд бадьорості та енергії діти отримують під час рухливих, в тому числі екологічних ігор та оздоровчих руханок.

Для ознайомлення з нашим чудовим краєм, його давніми звичаями та унікальною архітектурою для дітей проведено відео-мандрівку «Подорож мальовничим Закарпаттям».

Міжнародний день птахів – екологічне свято, яке відзначається щорічно 1 квітня. Про наших пернатих друзів, їх важливу роль в природі та житті людини діти дізналися під час виховної бесіди.

До Міжнародного дня дитячої книги вихованці активно взяли участь у вікторинах та конкурсах на казкову тематику та з цікавістю передивлялися всім знайомі з дитинства мультфільми.

До Всесвітнього дня здоров'я з метою виховання у дітей бережливого ставлення до здоров'я як найвищої цінності життя для вихованців проведено квест під назвою «Подорож стежинами здоров'я». Також діти подивились повчальну презентацію про здоровий спосіб життя та негативний вплив шкідливих звичок на здоров'я людини.

Цікавою була екскурсія у бункер в селі Верхня Грабівниця Мукачівського району – унікальну оборонну споруду з часів Другої світової війни, яка вже стала родзинкою нашого краю.

Практичним психологом філії проводяться різноманітні корекційні заняття та тренінги, різні види групових корекційно-відновлювальних робіт (терапія малюнком, театралізована арт-терапія, ігрова терапія тощо). Терапія малюнком проводиться з дітьми від дошкільнят до 12-15 років і включає малювання, ліплення з пластиліну.

Значну роль у підтримці дітей також відіграють волонтери, які часто відвідують дітей та весело разом з ними проводять час.

Педагоги ЗОЕНЦ залучають до освітнього процесу понад 230 дітей.

У еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді Виноградівської міської ради Закарпатської області з дітками переселенців різних куточків нашої України проведені різні цікаві заняття, майстер-класи, практичні роботи у куточку живої природи, інтелектуально-розважальні ігри та природоохоронні заняття про рослини і тварин нашого краю.

Родзинкою в «Країні Юннатії» для дітей переселенців став всіма улюблений куточок живої природи, де діти залюбки проводять час.

Виноградівський край багатий на розмаїття перших весняних квітів, які занесені до Червоної книги України. Саме з цією метою проведені заняття-подорожі та майстер-класи на природоохоронну тематику «Збережемо первоцвіти!».

Керівники гуртків еколого-натуралістичного центру учнівської молоді теж проводять заняття за межами міста.

Так, у Великокопанській загальноосвітній школі Виноградівської міської ради з дітками-переселенцями проведено заняття-тренінг з елементами арт-терапії «Мої мрії». Дітки мали можливість висловити свої мрії на «веселій хмаринці», а також ознайомитись з деякими мешканцями кутка живої природи, які навідались до них. Всі присутні отримали позитивні емоції та хороший настрій.

З дітками-переселенцями Великокопанської загальноосвітньої школи проведений майстер-клас з виготовлення патріотичних стрічок аксесуарів «З Україною в серці».

Педагогами **Буштинського еколого-натуралістичного центру** Закарпатської області на базі Буштинського ОЗЗСО I –III ст. проведено наступні заходи із дітьми вимушено переміщених осіб:

- екологічні ігри «Сортування сміття», «Вгадай тварину»;

- заняття з розвитку творчих та інтелектуальних здібностей, фантазії, логіки, просторового мислення та уяви;
- заняття - ознайомлення з первоцвітами;
- заняття - ознайомлення з перлітними птахами в рамках Міжнародного дня птахів;
- складання пазлів на природничу тематику;
- конкурс малюнку на асфальті «Ми за Україну».

Волинський обласний еколого-натуралістичний центр Волинської обласної ради

Педагоги центру організують активну роботу з вихованцями, створюючи навчальні робочі групи через онлайн-зустрічі, соціальні спільноти Вайбер, онлайн платформу ZOOM та MEET. Свої заняття педагоги адаптують до умов сьогодення, пропонуючи вихованцям мультимедійні презентаційні меседжі, майстер-класи, перегляди пізнавальних фільмів, здійснення спільної проектної та дослідницької діяльності. Зважаючи на брак комунікацій та важкий психо-емоційний стан психологічною службою Центру організовано цикл психо-емоційних тренінгів для дітей.

Педагоги ВОЕНЦ не залишають без уваги дітей з тимчасово переселених територій. Для них організують різноманітні майстер-класи із виготовлення виробів власними руками, екскурсії, екологічні ігри, фіто вітальні, відеотеки.

Всього на теренах Волинської області функціонують 45 Центрив для осіб постраждалих від воєнної агресії, де проживає понад 600 дітей різного віку. Педагоги ВОЕНЦ залучають до освітнього процесу понад 320 дітей.

Комунальний заклад «Станція юних натуралістів» Рівненської обласної ради

З 14 березня 2022 року в закладі розпочали роботу 54 гуртки в онлайн форматі. Розклад щотижня оновлюється на сайті установи та в соціальних мережах <http://rivneosun.com.ua/normativn-dokumenti/rozklad-pravila-priiomu/rozklad-distanc-inih-zanjat-2022.html>

Теми занять гуртків відповідають календарно-тематичному плануванню, згідно із затвердженими навчальними програмами еколого-натуралістичного напрямку. Значна частина занять гуртків «Юні лісівники», «Природа і ми», «Юні валеологи», «Юні дослідники біорізноманіття», «Основи експериментальної мікробіології», «Основи біології: онлайн підготовка до ЗНО», «Людина і довкілля», «Світ навколо мене», «Екологічний дизайн», «Основи флористики і фітодизайну», «Основи квітництва», «Декоративно-ужиткове мистецтво» та інші супроводжувалася підготовленими презентаціями відповідної тематики. Враховуючи специфіку закладу освіти, навчальні програми гуртків включають практичну роботу на навчально-дослідних земельних ділянках, теплицях, живому куточку, екскурсії. Керівники гуртків під час онлайн занять демонструють як можна організувати практичну роботу, яка була запланована, гуртківцям в домашніх умовах. Наприклад, як правильно пересаджувати кімнатні рослини, висівати насіння квіткових та овочевих культур, доглядати за домашніми улюбленцями. Педагоги проводять майстер

класи з виготовлення аплікацій з паперу, виробів з природного матеріалу, малювання, проводять екскурсії по території закладу, в тепличному комплексі та живому куточку.

До онлайн занять гуртків долучилося близько 1000 дітей не тільки тих, які відвідували заняття в мирний час, а й діти внутрішньо переміщених осіб, і ті, хто виявив бажання навчатися онлайн з різних регіонів України та інших країн, адже багато дітей виїхало за кордон. Для тих, хто не має можливості підключитися на онлайн заняття, педагогами закладу розроблені навчальні матеріали для самостійного опрацювання. Інформаційні матеріали розміщені на Google Диску

https://drive.google.com/drive/folders/1OYBnOIz534MJHyzICoamg8fi2_SXbHuw, де створено спеціальний розділ, кожен гурток має свою папку, в якій керівники гуртків розміщують матеріали відповідно до календарно-тематичного планування (інформаційні повідомлення, презентації, записи відео майстер-класів, рекомендації з проведення практичних робіт тощо). Посилання на цей розділ розміщено на офіційному сайті установи та на сторінці у соціальній мережі «Фейсбук».

Керівниками гуртків **Івано-Франківського обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді**, які працюють на базі закладів загальної середньої освіти у 22 територіальних громадах області запропоновано дітям із сімей тимчасових переселенців, які почали навчатись дистанційно у цих школах, долучитись до занять у гуртках. 15 дітей виявили бажання і зараз навчаються у гуртках «Юні аграрії», «Юні виноградарі», «Юні орнітологи», «Плекаємо сад», «Юний бджоляр», «Лісові рейнджери». Заняття відбуваються в дистанційному режимі на платформах Googleclass та Googlemeet.

Окрім того, керівники гуртків запустили серію онлайн майстер-класів і тематичних зустрічей згідно своїх профілів гуртків на фейсбук. Основна ціль – дати змогу дітям місцевим та переселенцям відволіктися від подій сьогодення, зняти психологічне навантаження, впоратись з хвилюванням, переключити увагу і дізнатися щось нове та корисне.

Зокрема:

- до Шевченкових днів керівники гуртків разом зі своїми вихованцями створили 6 мотиваційних відеороликів;
- взяли участь у національно-патріотичних виховних заходах «Діти України за мир», «Мир в Україні» (13 відеороликів);
 - вихованці гуртків «Юні орнітологи», «Юні садівники» приєдналися до заходів з нагоди відзначення Міжнародного дня мігруючих птахів. Взяли участь в онлайн-вікторині «Птахи України», виготовили нові шпаківні, дуплянки та інші «пташині будиночки», радо зустрічаючи пернатих гостей у своїх садках;
- керівники гуртків разом з вихованцями періодично проводять онлайн майстер класи для своїх ровесників з інших областей відповідно до своїх профілів гуртків («Цибулинове дерево», «Виготовлення кокедам», «Обрізання груші», «Обрізка яблуні»);

- в рамках національного флешмобу «Сади для перемоги» вихованці гуртків створюють відео, де показують і розказують як вирощують овочі на своїх клумбах, грядках та прибудинкових ділянках.

В ОЕНЦУМ у воєнний час відкрився Зоохостел та Флорахостел. У Живий куточок беремо на перетримку, чи на постійне місце утримання гризунів (хом'яків, декоративних кроликів та щурів, шиншил, морських свинок і ін.), птахів (папуг, канарок і ін.). В Живому куточку ОЕНЦУМ забезпечені всі умови, що відповідають біологічним, видовим та індивідуальним особливостям тварин. У Флорахостелі можна залишити на тимчасовий період, або на постійно кімнатні рослини.

Педагогами закладу створені різноманітні тематичні віртуальні екскурсії: «В живому куточку ОЕНЦУМ», «По екологічних стежках ОЕНЦУМ», «Водний світ Живого куточка ОЕНЦУМ», «Ліс – одвічна симфонія душі», «Найдивовижніші місця України», «Збережемо Карпати, вони неповторні» та ін.

Окрім того, на платформі фейсбук діти з інших областей мають можливість взяти участь у віртуальних екскурсіях «В живому куточку ОЕНЦУМ», «По екологічних стежках ОЕНЦУМ», «Водний світ Живого куточка ОЕНЦУМ», «Ліс – одвічна симфонія душі», «Найдивовижніші місця України», «Збережемо Карпати, вони неповторні» та ін. Всю роботу висвітлюємо на сторінці Фейсбук, у вайбер групах «Позашкілля МОН», «Центр ОЕНЦУМ» та ін.

Керівниками учнівських лісництв області, таких як Ланчинське, Пістинське, Шевченківське, Росільнянське залучено до участі у обласному етапі Всеукраїнської акції «Ліси для нащадків» 9 дітей з сімей переселенців.

Зважаючи на вимушену зміну місць проживання дітей чи можливі обмеження у використанні комп'ютерної техніки, педагогами Івано-Франківської міської дитячої екологічної станції започатковано роботу у Telegram-каналі, який доступний у користуванні смартфонами, що особливо зручно для вихованців і їх батьків. Telegram-канал під назвою «Дистанційка МДЕС», що активний за покликанням: https://t.me/ecology_mdes як своєрідна освітня платформа пропонує цікаві дистанційні заняття за різними напрямками гурткової еколого-натуралістичної роботи: з біології, екології, зоології, агрономії, квітництва, дендрології, садівництва.

До каналу доєдналися не тільки гуртківці МДЕС, але й 9 учнів, що тимчасово переїхали й долучились до освітнього простору Івано-Франківщини.

За період воєнного стану МДЕС відвідали 22 внутрішньо переміщених дітей та батьків. Для них проведені цікаві екскурсії в тепличному комплексі та кутку живої природи. З 18.04.22 р. по 22.04.22 р. планується проведення майстер-класів з розпису писанок, крашанок, шкрябанок тощо для дітей, які вимушено змінили своє місце проживання.

З метою формування у здобувачів освіти почуття патріотизму, національної свідомості глибокого розуміння історії власного народу, його самобутності у період воєнного стану Центр позашкільної освіти Богородчанської селищної ради Івано-Франківської області організував

проведення онлайн майстер- класів для дітей з числа внутрішньо переміщених сімей різнопрофільних гуртків. В період з 21 березня проведено майстер – клас з вивчення англійської мови, в процесі якого учасники мали можливість познайомитись між собою, провести гру з віртуальним онлайн - кубиком, виконати декілька цікавих вправ тестової форми. Під час проведення майстер – класу з малювання декоративного соняшника в техніці «крапкування» учасники проявили творчі здібності, креативність, застосували набуті знання про рослини-символи нашої держави. 1 квітня 2022 року працівники Центру позашкільної освіти провели майстер-клас з батьками внутрішньо переміщених осіб по виготовленню писанок нашої місцевості, ознайомили їх з цікавими техніками виконання, застосували різні техніки фарбування писанок, крашанок з національною та регіональною символікою.

Плануємо і надалі застосовувати цікаві форми роботи з дітьми та батьками з числа внутрішньо переміщених осіб.

В Центрі позашкільної освіти Надвірнянської територіальної громади з 2 березня 2022 року організовано роботу для дітей, які вимушено покинули свої домівки. Для таких діток гуртки працюють у формі очного навчання.

На заняттях займаються дітки віком від чотирьох до тринадцяти років. Щоденно заняття відвідують від 15 до 30 дітей. Діти вивчали свійських і диких птахів та тварини, весняні квіти, комахи, акваріумні риби.

Під час занять відповідно до тем діти виготовляли такі поробки: зайчики, ведмедики, сови, ластівки, тюльпани, кульбабки, гіацинти і інші квіти, собачок, котиків, каченят, метеликів, голубів миру та ін., а також листівки для воїнів. Між заняттями гуртків керівники хореографічних гуртків проводять музичні рухливі розважальні хвилинки. Діти люблять гратися в куточку живої природи, де спостерігають за рибками та хом'ячками.

В той час, коли діти займаються на заняттях, їх батьки плетуть маскувальні сітки в приміщенні закладу.

Крім цього щотижня проводяться масові заходи з дітьми, які вимушено покинули свої домівки. Зокрема:

1. Веснянки на Благовіщення, виконують Оксана Кудряк, Марія Рудяк, Ганна Мудра.
2. Гаївка «Кривий танець».
3. «Весна і війна» - Наталія Ільєнко, поетеса із Полтави.
4. Розвага «Дикі кози».
4. Майстер клас з розмальовування пряників.
5. Конкурси, розваги .
6. Пісня «Мій край», виконує Ганна Мудра, артистка Київського академічного театру українського фольклору «Берегиня»; - хореографія – діти із внутрішньо переміщених сімей.

Проведення заходу «Вже, дівчата, весна воскресла».

Майстер-класи:

- виготовлення літака «Нова мрія»;
- аксесуар для волосся «Метелик»;
- брелок – оберіг «З Україною в серці».

- для старшокласників – гра на гітарі,
- для молодших школярів – «Серце – пташка»,
- для середнього шкільного віку – брелок «Лялька – мотанка».
- Текстильна брошка в етностилі,
 - «Голуб миру»,
 - прикраси на олівці,
 - «Українське серце»,
 - «Солодкий букет»,
- Гра-знайомство «Відкриваємо серце один одному».

У Яблунівському центрі дитячої творчості проведено та планується на квітень проведення таких заходів з дітьми вимушених переселенців:

Дата	Назва заходу
15.03	Творча зустріч «Ознайомлююся – пізнаю –вивчаю!»
18.03	Майстер-клас «Догляд за кімнатними рослинами»
22.03	Пішохідна мандрівка рідним краєм.
25.03	Еколого-мистецький конкурс «Друзі лісу»
29.03	Онлайн-вікторина « Птахи – символи»
01.04	Творча робота «Весняна квітка»
08.04	Флешмоб «Родись українцем!»
12.04	Виготовлення та прикрашання першоцвітів з соленого тіста.
15.04	Творча робота «Вчимось писати писанки»
19.04	Перегляд мультимедійних презентацій «А вже весна-красна!»
22.04	Упорядкування прибережних смуг р.Лючка. Малювання на свіжому повітрі.
26.04	Ведення гаївок біля церкви.
29.04	Організація «Зеленого класу» і «Школи в природі».

У Городенківському центрі дитячої творчості у гуртках «Флористика», «Юні флористи», «Природа – джерело творчості» займається по вівторкам та четвергам з 15.00 до 17.00 28 дітей з сімей тимчасово переселених. Особливо цікаво дітям створювати картини з насіння, робити композиції з природних матеріалів, вирощувати розсаду овочевих рослин.

З часу введення воєнного стану в Україні на території **Тернопільської області** кількість тимчасово переселених осіб складає понад 30 тис. Багато з них дітей дошкільного та шкільного віку. **Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді** надає освітні послуги тимчасово переміщеним особам, зокрема:

1. Освітні послуги:

- Учнівська молодь має змогу займатись в профільних гуртках закладу позашкільної освіти як у дистанційній так і в змішаній формі роботи. Всього охоплено 205 школярів.
- На базі закладу позашкільної освіти щоденно працюють тематичні майстер класи для дітей 1-4 класів.

- У вихідні дні (субота, неділя) працює профільна майстерня по розпису писанок «Христос Воскрес – Воскресе Україна», яку відвідують як школярі, так і їх батьки. Всього 110 осіб.
- Функціонує релаксаційно-екологічна стежка «Здоров'я» для зняття стресу та психологічного розвантаження. Всього 150 школярів та їх батьків.
- Запропоновані віртуальні екскурсії для учнівської молоді «Пам'ятки природи Тернопілля».

2. Суспільно-корисна робота:

- Організовано «Фітоготель» для рослин, жителі яких тимчасово покинули свої домівки.
- Педагоги та вихованці закладу позашкільної освіти беруть участь у плетенні захисних сіток.
- У закладі позашкільної освіти організовано тимчасове поселення для переміщених осіб.
- Педагоги та вихованці виготовляють обереги для українських воїнів (листівки, малюнки, листи тощо).
- Проводиться догляд могил загиблих українських воїнів.

Педагоги **Чернівецького ОЦЕНТУМ** залучають внутрішньо переміщених осіб різного віку до гурткової роботи еколого-натуралістичного напрямку, зокрема в об'єднаннях: «Природа, фантазія, творчість», «Любителі домашніх тварин», «Екологічна майстерня», «Планета Еко» та інших. Особлива увага надається дошкільнятам, які охоче відвідують заняття Творчого об'єднання для дошкільників «Пізнайко». Гурткова робота проводиться як згідно розкладу, так і в зручний для дітей час. Для проведення занять використовується база закладу та приміщення волонтерських центрів міста.

Щоденно для відвідувачів організовуються тематичні екскурсії територією, садочком запахів, стежиною відчуттів, дендрарієм та контактним зоомайданчиком пам'яті Василя Аксєніна Чернівецького обласного центру еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді, під час яких діти разом з батьками отримують позитивні емоції від спілкування з тваринами та споглядання природи. Налагоджена співпраця з волонтерською службою допомоги в надзвичайних ситуаціях «Одне серце» у проведенні спільних заходів для підлітків з числа внутрішньо переміщених осіб.

На базі закладу, Чернівецького політехнічного фахового коледжу, благодійної організації «Карітас», дитячого центру «Гарбузик» і інших закладів, проводяться майстер-класи для дітей та їх батьків: «Виготовлення поробок з природних матеріалів», «Подаруй тепло свого серця воїну» (виготовлення патріотичних символів); «Весняний настрій» (використання техніки декупаж), «Великодні сувеніри» та інші.

Діти з інших регіонів України разом з юннатами долучились до патріотичної акції «Діти Буковини за мирну Україну», в результаті якої, були створені малюнки, що відображали дитячі мрії про перемогу, мирне небо, щасливе дитинство, які волонтери передали військовим ЗСУ.

У квітні КЗ «Чернівецький обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді» ініціював в області участь в проведенні всеукраїнської компанії «Сади Перемоги», яка спрямована на ефективне використання всіх доступних земельних ділянок (у дворі, на балконі, на навчально-дослідницькій земельній ділянці, на пустирі біля школи) для вирощування продуктів харчування та декоративних рослин. Вихованцями, під керівництвом фахівців ботанічного саду Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, уже висіяно насіння магнолій; маленькі юннати творчого об'єднання «Пізнайко» заклали «садочок цитрусових» для вирощування на підвіконні лимонів, апельсинів, мандаринів та лайма; чуть старші - посадили на підвіконні кімнатні огірки, а в контейнерах «садової терапії» - кущики суниць. В усіх посадках приймали участь і гості міста.

Педагогічний колектив Чернівецького ОЦЕНТУМ приділяє велику увагу безпеці та психологічному благополуччю дітей і дорослих, які тимчасово втратили житло та важко переживають події війни на території України. Практичний психолог, Заслонкіна О.П., веде педагогіко-психологічний супровід дітей в закладі, постійно розміщує довідкову інформацію, відеопоради на сторінках у фейсбук-групі закладу, в особистому блозі, щодо стабілізації психологічного стану всієї сім'ї (способи самопідтримки, дихальні, тілесні вправи, техніки для самодопомоги). З тимчасово внутрішньо переміщеними дітьми, які приходять до закладу, проводяться арт-терапевтичні заняття та ресурсні зустрічі з метою розвантаження та підтримки, надається кризова психологічна допомога. У невимушеній атмосфері творчості діти мають можливість стабілізувати свій стан, відновити емоційні сили. Батьки отримують ресурсну підтримку.

У зв'язку із військовими діями в Україні у **Львівській області** перебуває велика кількість тимчасово переміщених осіб, серед яких багато дітей. Більшість з них сьогодні перебуває під впливом стресу, який може негативно вплинути на поведінку дитини, здоров'я, взаємини з оточенням. Тому педагоги **КЗ ЛОР «Львівський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді»** з метою надання допомоги та можливостей для активного проведення дозвілля для дітей та батьків, яких війна змусила покинути свої домівки і які сьогодні тимчасово перебувають у Львові, розробили та проводять ряд освітніх заходів.

В Центрі започатковано проект «Контактний зоокуточок «Дружній до дітей», який працює на базі постійно діючої еколого-освітньої виставки «Планета ЗОО», мешканцями якої є понад 90 видів та порід різноманітних екзотичних та декоративних тварин. Серед них:

➤ пітон королівський, полоз маїсовий, сіналойські молочні змії, черепахи суходільні і червоновухі, гекон леопардовий, морські свинки гладкошерстні та абіссінські, африканські голчасті миші, дегу американський (чилійська білка), піщанки туркменські, тощо;

- папуги (австралійські хвилясті, ожереловий, корела (німфа), нерозлучники, олександрійський); діамантові горлиці, зеброві і японські амадини, канарки, тощо;
- павуки-птахоїди, таргани кубинський і мадагаскарський, хатні цвіркуни, австралійський, в'єтнамський та індійський паличники;
- качки (індійські бігунки, мандаринки, огар, мускусні); кури (брами, сібрайт, голошії, мільфлер, пухові); фазани (золотий, мисливський, срібний, королівський); гуси, цесарки, декоративні голуби, домашні і декоративні кролі;
- 24 види і породи акваріумних рибок і 11 видів акваріумних рослин.

Контактний зоокуточок «Дружній до дітей» - це дивовижне місце, де можна доторкнутися до справжнього світу живої природи. Тут діти можуть погодувати тваринок, знайти для себе цікавого «співрозмовника», зробити чудові світлини, отримати море позитивних емоцій від спілкування з мешканцями зоокуточка, а також розширити свій кругозір, дізнатися багато цікавих фактів з життя цих тварин.

Для дітей тактильне спілкування особливо важливе та корисне, адже вони вчаться відповідально, дбайливо, з повагою та з любов'ю відноситися до тварин, долають свої страхи та розвивають допитливість. Сповнені захоплення очі, радісні усмішки – ось такою є реакція дітей на спілкування з домашніми та екзотичними тваринками контактного зоокуточка.

До послуг дітей і СТЕМ-лабораторія КЗ ЛОР «ЛОЦЕНТУМ», де діти дошкільного віку та школярі можуть відчути себе юними дослідниками-початківцями. Учні за допомогою нітратоміру визначають вміст нітратів у овочах та фруктах, замірюють рівень радіації. Знайомлячись з принципом дії яблучного годинника на фруктовій батарейці, переконуються, що яблучний сік є електролітом і проводить електричний струм. Рухомі моделі «Сонячна система» та «Телурій» допомагають дітям споглядати за рухом планет, а «Підземний дослідник» дає можливість спостерігати за розвитком і ростом рослин; використовуючи мобільну метеостанцію вимірюють атмосферний тиск; із захопленням розглядають колекції «Гриби», «Насіння і плоди»; «Гірські породи та мінерали» тощо.

Для дітей вимушених переселенців з Донецької та Луганської областей, які проживають на базі Львівської загальноосвітньої санаторної школи №1 педагоги ЛОЦЕНТУМ провели заняття «Перші провісники весни», розповіли дітям про перші весняні квіти, необхідність їх охорони. Для кращого засвоєння матеріалу педагоги використали різноманітний роздатковий матеріал: малюнки та фото первоцвітів, Червону книгу України. А на завершення заняття діти спільно з педагогами робили весняні квіти з гофрованого паперу, які можуть стати альтернативою маленьким букетам з перших провісників весни. Наприкінці всі учасники заходу мали можливість розповісти про первоцвіти своєї місцевості та обмінятися враженнями про заняття.

Для дітей із Лисичанська, які проживають у Притулку для дітей Служби у справах дітей Львівської ОДА, педагоги ЛОЦЕНТУМ організували заняття

гуртків екологічного напрямку. Діти знайомляться з таємницями рослинного і тваринного світу, дізнаються про звичаї та обряди українського народу.

Долучився до роботи з дітьми, тимчасово переміщених на Львівщину (з Чернігова, Харкова, Києва, Ніжина, Київської та Запорізької областей), і педагогічний колектив Червоноградського еколого-натуралістичного центру.

Організовано роботу трьох груп дітей відповідно до вікових категорій. Заняття розпочали з 17 березня в очній формі навчання у приміщенні Центру та в ЗДО № 9, 10, 16. Заняття педагоги проводять спільно з вчителем української мови. Крім цього заняття з дітьми проходять і за індивідуальною формою навчання із залученням батьків. Це дуже позитивно впливає на спільну роботу.

Для дітей керівники гуртків провели дидактичні ігри: «Давайте харчуватись правильно», «Ми за здоровий спосіб життя», бесіду «Що ти знаєш про нашу історію?», провела виховний захід «Любіть Україну», організували круглий стіл на тему «Розмовляймо українською»; провели брейн-ринг «Що ти знаєш про свою мову?», «Моя Україна понад усе». Цінність занять полягає у тому, що пізнаємо Україну разом.

Керівники гуртків під час занять намагаються розвивати у дітей спостережливість, допитливість, цікавість, вміння бачити взаємозв'язки у природі, що у свою чергу сприяє зародженню у серці кожної дитини «добринок», від яких світ стає кращим.

Кредо педагогів ЛОЦЕНТУМ – «З любов'ю до України! До мови! До екології природи! До екології душі».

На Хмельниччині з дітьми вимушених переселенців проводиться наступне:

Педагоги-натуралісти м. Кам'янець-Подільського проводять навчально-пізнавальні екскурсії в міні-зоопарк міського ПНВО, залучають дітей до участі у заходах челенджу «Місячник здоров'я», проведення відео вікторини на кращого природознавця «Відгадай дерево за листям» та стартапі «Виклик для всіх – можливість для кожного» до проекту «Город на підвіконні». Проведено квест «**В здоровому тілі - здоровий дух**».

З гуртківцями й участю дітей-переселенців педагоги закладу підготували національно-патріотичне відео про любов до рідної Батьківщини «З Україною в серці!» (<https://kr-pnvo.pp.ua/z-ukrainoiu-v-sertsii/>).

Аналогічне тематичне відео підготовлено натуралістами Хмельницького ОЕНЦУМ «Ми - діти твої Україно! Наша сила в єдності». (<http://hoencum.km.ua/>).

Також комплекти літератури на природничо-краєзнавчу і національно-патріотичну тематику юннатами і педагогами-натуралістами передано для поранених воїнів у місцевий госпіталь.

Для дітей, які вимушено переїхали з зони бойових дій на Шепетівщину, в Шепетівському міському ЦЕНТУМ організовано:

- тематичні екскурсії в музеях, куточках живої природи, дендрологічному парку;
- реабілітаційні заняття з аніматерапії для емоційного розвантаження;
- майстер-класи з виготовлення сувенірів та оберегів з природного матеріалу;

- створено умови для проведення занять практичним психологом з переселенцями (за запитом).

В КУ ДМР «Центр позашкільної освіти» Дунаєвської міської ТГ Хмельницької області проведено наступне:

№п.п.	Форма роботи	Кіл-ть уч.
05.03	Перегляд мультфільмів. Екскурсія в музей – лабораторію ЦПО. Солодкий стіл	60
06.03	Перегляд мультфільмів. Екскурсія в музей – лабораторію ЦПО. Солодкий стіл	48
12.03	Перегляд мультфільмів. Екскурсія в музей – лабораторію ЦПО. Солодкий стіл	45
13.03	Перегляд мультфільмів. Екскурсія в Галерею дитячої творчості. Солодкий стіл	30
19.03	Перегляд мультфільмів. Екскурсія в музей – лабораторію ЦПО. Солодкий стіл	43
20.03	Перегляд мультфільмів. Екскурсія в музей – лабораторію ЦПО. Солодкий стіл	46
26.03	Перегляд мультфільмів. Екскурсія в Галерею дитячої творчості. Солодкий стіл	36
27.03	Перегляд мультфільмів. Екскурсія в Галерею дитячої творчості. Солодкий стіл	42
02.04	Майстер – клас з виготовлення «Янголів-охоронців». Перегляд мультфільмів. Солодкий стіл	54
03.04	Майстер – клас з виготовлення «Птаха Миру». Перегляд мультфільмів. Солодкий стіл	48
05.04.	Зустріч з психологом.	12
04.04	Робота волонтера з дітьми . (Вдосконалюємо знання і вміння англійської)	20
08.04	Зустріч з місцевою письменницею Наталією Мазур	34
	Всього залучено дітей:	518

Кожен із згаданих закладів висвітлює та пропонує свою роботу (здобутки) в електронних мережах, Facebook, YouTube, на своїх сайтах, направляє в НЕНЦ у групі: Корпорація директорів, Позашкілля МОН, що надає можливість бажаючим «скачувати» матеріал, який зацікавив педагога, використовувати у своїй діяльності та поширювати його іншим колегам.

Директор НЕНЦ

Володимир ВЕРБИЦЬКИЙ